

KAUNO TVIRTOVĖS OBJEKTŲ SĄRAŠAS

Daugiau informacijos apie paveldo objektus galima rasti Kultūros vertybių registre:
<https://kvr.kpd.lt>

GYNIBINIAI OBJEKTAI		
I fortas	Statytas 1882–1891 m.; rekonstruotas 1892–1899 m., 1900–1901 m., 1908 m. Sandėlis, centrinis Medkaponierius sugriauti I pasaulinio karo metu. Tarpukariu buvo įrengta dujų kamera	Kauno r. sav., Kazliškių k. (Ringaudų sen.). Kairysis Nemuno krantas, Marvelės upelio kairysis šlaitas
II fortas	Statytas 1882–1891 m.; rekonstruotas 1892–1899 m., 1900–1901 m., 1908 m.	Kauno m. sav., Kauno m., Pilviškių gatvė
III fortas	Statytas 1882–1891 m.; rekonstruotas 1892–1899 m., 1900–1901 m., 1908 m.	Kauno r. sav., Seniavos k. (Garliavos apylinkių sen.), Titnago g. 43. Miesto pietinė dalis, Sąnašos upelio dešinysis šlaitas.
IV fortas	Statytas 1882–1891 m.; rekonstruotas 1892–1899 m., 1900–1901 m., 1908 m. Tarpukariu forto kareivinėse gyveno žmonės. 1941 m. buvo žudomi žydai. Prie forto nužudyti sovietų armijos karo belaisviai. Spėjama, kad jų palaikai užkasti prie slėptuvės į rytus nuo forto.	Kauno m. sav., Kauno m. Plytinės g. 15
V fortas	Statytas 1882–1889 m.; rekonstruotas 1908 m. Nuo 1922 m. koncentracijos stovykla, 1926 m. buvo politinių kalinių kalėjimas. Vėliau kareivinėse gyveno žmonės. Sovietiniu laikotarpiu buvo ypač slaptas karinis objektas	Kauno m. sav., Kauno m. Rūko g., miesto pietrytinė dalis, į pietvakarius nuo Kauno marių
VI fortas	Statytas 1882–1889 m.; rekonstruotas 1908 m. Tarpukariu forte buvo karo kalėjimas, II pasaulinio karo metu – belaisvių stovykla (žuvo apie 30 tūkst. žmonių). Greta forto yra kapinės	Kauno m. sav., Kauno m. K. Baršausko g. 101
VII fortas	Statytas 1882–1902 m. Tarpukariu veikė Centralinis valstybės archyvas. Nuo 1941 06 23 pradėta kurti 1-oji Lietuvoje žydų koncentracijos stovykla (laikyta 8000, nužudyta 3026 žmonės). 2000–2007 m. įsikūrė savanoriškos krašto apsaugos Kauno rinktinė, kareivinėse – apmokymo centras, sandėliai ir poternos naudoti sandėliavimui.	Kauno m. sav., Kauno m., Archyvo g. 61;
VIII fortas	Statytas 1889–1890 m.; Rekonstruotas XX a. pr.	Kauno m. sav., Kauno m., Prišmančių g.
IX fortas	Statytas 1903–1913 m. Tarpukariu veikė sunkiųjų darbų kalėjimas. 1941–1944 m. žudynių vieta, kurioje masiškai naikinti žydų tautybės žmonės. Pirmasis Kauno tvirtovės objektas, kuriame nuo 1959 m. veikia muziejus.	Kauno m. sav., Kauno m., Žemaičių pl. 75.
Domeikavos forto liekanos	Statytas 1913–1914 m.	Kauno r. sav., Domeikavos k. (Domeikavos sen.), Parko g.
Marvos forto liekanos	Statytas 1913–1914 m.	Kauno m. sav., Akademijos miestelis (Akademijos sen.), įvažiavimas iš Miško g.

Geležinkelio (Palemono) forto liekanos	Statytas 1913–1914 m.	Kauno m. sav., Kauno m., Marių g.
Kauno tvirtovės Romainių (X) forto liekanos	Statytas 1913–1914 m.	Kauno m. sav., Kauno m., Šilainių pl., Aukštieji Kaniūkai, miškas
Jonučių forto liekanos	Statytas 1913–1914 m.	Kauno r., sav., Narsiečių k. (Alšėnų sen.), V. Jurgilo g-vė 25.
BATERIJOS		
1-osios baterijos ir sandėlių kompleksas	Statyta 1882–1889 m.	Kauno m. sav., Kauno m., S. Dariaus ir S. Girėno g. 100
4-osios baterijos ir sandėlio kompleksas	Statyta 1882–1889 m.	Kauno m. sav., Kauno m., Sąnašos g.
5-osios baterijos ir sandėlio kompleksas	Statyta 1882–1889 m.	Kauno m. sav., Kauno m., Marijampolės pl., Katilėlių takas 40.
6-osios baterijos ir sandėlio kompleksas	Statyta 1882–1889 m.	Kauno m. sav., Kauno m., Kiškių takas, 22
8-osios baterijos sandėlių kompleksas	Statyta 1889–1902 m.	Kauno m. sav., Kauno m., Zanavykų g.
9-osios baterijos liekanos	Statyta 1889–1902 m., 1923 m., statant Kauno meno mokyklos pastatus, išardyti keli baterijos statiniai, apie 1965 m. nugriautas paskutinis sandėlis	Kauno m. sav., Kauno m., A. Mackevičiaus g. 27
CENTRINIAI ĮTVIRTINIMAI KAIRIAJAME NEMUNO KRANTE		
Kairiojo Nemuno kranto centrinio įtvirtinimo statinių kompleksas	Statyta 1882–1889 m.	Kauno m. sav., Kauno m., Aukštoji Freda, Birutė I, Birutė II. Bakausko g. 34A, Botanikos sodas, Sodininkų/Bitininkų g., K. Grybausko g., Amerikos lietuvių g., Sparnų g./Lakūnų g./Veiverių g.
CENTRINIAI ĮTVIRTINIMAI DEŠINIAJAME NEMUNO KRANTE		
Dešiniojo Nemuno kranto centrinio įtvirtinimo statinių kompleksas	Statyta 1887 m.	Kauno m. sav., Kauno m., Breslaujos g., 20/K. Baršausko g. 62A, Baršausko g./Biržiškų g., Josvainių g. 31A, B, C, Kėdainių g. 23.
BLINDAŽAI/SLĖPTUVĖS/MOBILIZACIJOS LAIKOTARPIO STATINIAI		
Tvirtovės komendantų blindažas	Statyta ~1913–1915 m.	Kauno m. sav., Kauno m., Perkūno al. 2A
Tarpinės kareivinės	Statyta ~1913–1915 m.	Kauno m. sav., Kauno m., Veiverių g. 189, Santarvės g. 38, Užvalkių tak. 16, Maironiškių g., 53
Blindažai	Statyta ~1913–1915 m.	Kauno m. sav., Kauno m., Kaltinėnų g. 6A, Marijampolės pl., (Pietinio lanksto g., SB Sėmena), (SB Baltasis Gandras), Marijampolės pl. (tarp IV forto ir 5-osios baterijos šalia Marijampolės pl. 20), Kybartų g. 36, Moliakelio g. 6G, Maironiškių g., 55, Žemaitkiemio kaimas (Domeikavos sen.), Karkazų kaimas (Garliavos apylinkių sen.), Rato g., Domeikavos kaimas (Domeikavos sen.) Sodų g.

Slėptuvė 1 kuopai (136 žmonės)	Statyta ~1913–1915 m.	Kauno r. sav., Teleičių kaimas (Garliavos apylinkių sen.), Akacijų g. 39 (arba greta šio numerio)
Pirmojo pasaulinio karo gynybinių įtvirtinimų linijos prie Kauno tvirtovės įtvirtinimų kompleksas Domeikavoje	Statyta 1914–1915 m.	Kauno r. sav., Radikių k. (Domeikavos sen.), Bažnyčios ir Lantainių gatvių kampas, Bažnyčios ir Piliakalnio gatvių kampas, Lantainių g. 5, 15, Radikių k. (Domeikavos sen.), Alksnyno g. 11, Giminių g. 13, 17, Domeikavos k. (Domeikavos sen.), Jaunimo g. 24.
Pirmojo pasaulinio karo Palemono-Narėpų gynybinių įtvirtinimų linijos prie Kauno tvirtovės įtvirtinimų kompleksas	Statyta 1916–1917 m.	Kauno m. sav., Kauno m., Taikos pr. 116L
SANDĖLIŲ KOMPLEKSAI TARPINIAI SANDĖLIAI PANEMUNĖJE		
Tarpiniai sandėliai Panemunėje	Statyta 1883–1889 m.	Kauno m. sav., Kauno m., (Panemunė, J. Basanavičiaus Šilas), Baterijos pl. 2.
ARTILERIJOS SANDĖLIAI DEŠINIAJAME NEMUNO KRANTE		
Centrinių artilerijos sandėlių kompleksas dešiniajame Nemuno krante	Statyta 1883–1889 m.	Kauno m. sav., Kauno m., Aukštieji Šančiai Nemuno dešinio kranto viršutinė terasa: Kauno m. sav., Kauno m., Šaldytuvų g. 41A, Ašmenos 2-oji g. 25A (Dabar karinio dalinio teritorija).
ARTILERIJOS SANDĖLIAI KAIRIAJAME NEMUNO KRANTE		
Centrinių artilerijos sandėlių kompleksas kairiajame Nemuno krante	Statyta 1883–1889 m.	Kauno m. sav., Kauno m., Freda, tarp Lakūnų pl. ir geležinkelio.
ADMINISTRACINIAI OBJEKTAI		
Kauno tvirtovės administracinių pastatų kompleksas: Komendanto rūmai, intendantūra, žandarų valdyba ir jiems priklausantys ūkiniai pastatai	Statyta 1889–1890 m.	Kauno m. sav., Kauno m., tarp Kęstučio Gedimino ir Miško gatvių: Gedimino g. 25; Gedimino g. 27/Kęstučio g. 25; Kęstučio g. 27; Miško g. 20, 22.
Kauno tvirtovės administracinių pastatų kompleksas: inžinierių valdybos rūmai, karinio telegrafo stotis, inžinerijos karininkų gyv. namas	Statyta 1890 m.	Kauno m. sav., Kauno m., K. Donelaičio g. 25, 58; Gedimino g. 41, 43.
Karininkų ramovė 25982 Karininkų ramovės pastatų kompleksas	Statyta ~1860 m.	Kauno m. sav., Kauno m. Laisvės al. 39/A. Mickevičiaus g. 21.
MIESTELIAI		
Kauno tvirtovės pirmasis karinis miestelis (Žemųjų Šančių kareivinės)		
Kauno tvirtovės pirmasis karinis miestelis (Žemųjų Šančių kareivinės)	Statyta 1886–1896 m.	Kauno m. sav., Kauno m., Žemieji Šančiai (palei A. Juozapavičiaus pr.)
Kauno žemųjų Šančių karinio miestelio šiaurinės dalies pastatų kompleksas		Kauno m. sav., Kauno m., Drobės g.
3-iojo pontonų bataliono pastatų kompleksas (Kauno m. sav., Kauno m., Žemieji Šančiai, Drobės, Sandėlių, Pušyno, Paukščių g.)		

Kauno Žemųjų Šančių karinio miestelio šiaurinės dalies pastatų kompleksas	Statyta 1886–1896 m.	Kauno m. sav., Kauno m., Drobės g. 27, 27A, 29, 29A, B, 31, 31B, 33A, B, 35, 37, 39, 39B, C, E, F, L, G.
Maisto produktų sandėlis		
Maisto produktų sandėlis	Statyta 1886–1896 m.	Kauno m. sav., Kauno m., Audėjų, Drobės g. kampas
Karinė balandžių stotis ir tvirtovės gaisrininkų komanda (Kauno m. sav., Kauno m., Žemieji Šančiai, A. Juozapavičiaus pr., Audėjų, Drobės, Sandėlių g.)		
110-ojo Kamos pulko arsenalas	Statyta 1886–1896 m.	Kauno m. sav., Kauno m., A. Juozapavičiaus pr. 64
Balandžių stoties viršininko namas	Statyta 1886–1896 m.	Kauno m. sav., Kauno m., A. Juozapavičiaus pr. 60A
Ugniagesių komandos pastatas	Statyta 1886–1896 m.	Kauno m. sav., Kauno m., A. Juozapavičiaus pr. 58
Arklidės	Statyta 1886–1896 m.	Kauno m. sav., Kauno m., A. Juozapavičiaus pr. (už 58 pastato)
Rūsysis	Statyta 1886–1896 m.	Kauno m. sav., Kauno m., A. Juozapavičiaus pr. (už 58 pastato)
110-asis Kamos pulkas (Kauno m. sav., Kauno m., Žemieji Šančiai, A. Juozapavičiaus pr., Audėjų, Drobės, Sandėlių g.)		
Kanceliarija	Statyta 1886–1896 m.	Kauno m. sav., Kauno m., A. Juozapavičiaus pr. 44
Karininkų namai (sparnas)	Statyta 1886–1896 m.	Kauno m. sav., Kauno m., A. Juozapavičiaus pr. 44B, 46B, 48B
110-asis Kamos pulkas II kvartalas (Kauno m. sav., Kauno m., Žemieji Šančiai, palei A. Juozapavičiaus pr.)		
Lazaretas	Statyta 1886–1896 m.	Kauno m. sav., Kauno m., A. Juozapavičiaus pr. 31B
Muzikinės komandos namas	Statyta 1886–1896 m.	Kauno m. sav., Kauno m., A. Juozapavičiaus pr. 29
Kareivinės	Statyta 1886–1896 m.	Kauno m. sav., Kauno m., A. Juozapavičiaus pr. 27, 27A; 31, 31G.
109-asis Volgos pulkas (Kauno m. sav., Kauno m., Žemieji Šančiai, A. Juozapavičiaus pr., Sandėlių, Ringuvos, Gudų g.)		
Karininkų namai	Statyta 1886–1896 m.	Kauno m. sav., Kauno m., A. Juozapavičiaus pr. 30, 30B; 32, 32A, B, C; 34, 36, 40.
Rūsysis	Statyta 1886–1896 m.	Kauno m. sav., Kauno m., A. Juozapavičiaus pr. (Už 32 pastato)
Pulko vado namas	Statyta 1886–1896 m.	Kauno m. sav., Kauno m., A. Juozapavičiaus pr. 30A
109-asis Volgos pulkas II kvartalas (Kauno m. sav., Kauno m., Žemieji Šančiai, palei A. Juozapavičiaus pr.)		
Kareivinės	Statyta 1886–1896 m.	Kauno m. sav., Kauno m., A. Juozapavičiaus pr. 19, 19A, 21, 21A.
Duonos kepykla	Statyta 1886–1896 m.	Kauno m. sav., Kauno m., A. Juozapavičiaus pr. 25A
Lazaretas	Statyta 1886–1896 m.	Kauno m. sav., Kauno m., A. Juozapavičiaus pr. 17
Muzikantų komandos namas	Statyta 1886–1896 m.	Kauno m. sav., Kauno m., A. Juozapavičiaus pr. 17A
28-oji šaulių brigada (Kauno m. sav., Kauno m., Žemieji Šančiai, palei A. Juozapavičiaus pr.)		

3-jų batalionų komandos pastatas	Statyta 1886–1896 m.	Kauno m. sav., Kauno m., A. Juozapavičiaus pr. 15
Atsargų sandėlis	Statyta 1886–1896 m.	Kauno m. sav., Kauno m., A. Juozapavičiaus pr. 15E
Mokomosios komandos vedėjo namas	Statyta 1886–1896 m.	Kauno m. sav., Kauno m., A. Juozapavičiaus pr. 13
Brigados vado butas	Statyta 1886–1896 m.	Kauno m. sav., Kauno m., A. Juozapavičiaus pr. 9
Karininkų namas	Statyta 1886–1896 m.	Kauno m. sav., Kauno m., A. Juozapavičiaus pr. 7A, G
Svečių namai	Statyta 1886–1896 m.	Kauno m. sav., Kauno m., A. Juozapavičiaus pr. apleistas pastatas tarp 7S ir 13 nr.
Arklidės	Statyta 1886–1896 m.	Kauno m. sav., Kauno m., A. Juozapavičiaus pr. pastatas tarp 7B ir 7F, pastatas tarp 11 ir 17B nr., pastatas tarp 7B ir Vokiečių g.
Dviejų batalionų kareivinės	Statyta 1886–1896 m.	Kauno m. sav., Kauno m., A. Juozapavičiaus pr. 11, 11B, 7F.
Dirbtuvės	Statyta 1886–1896 m.	Kauno m. sav., Kauno m., A. Juozapavičiaus pr. pastatas tarp 7B, 7F ir Vokiečių g. (Šiauriau)
Duonos kepykla	Statyta 1886–1896 m.	Kauno m. sav., Kauno m., A. Juozapavičiaus pr. pastatas tarp 7B, 7F ir Vokiečių g. (Piečiau)
Panemunės perkėla (Kauno m. sav., Kauno m., Žemieji Šančiai, palei A. Juozapavičiaus pr. ir Vokiečių g.)		
Pontonų saugojimo sandėlis	Statyta 1886–1896 m.	Kauno m. sav., Kauno m., Vokiečių g. 185.
Kauno tvirtovės antrasis karinis miestelis (Panemunės kareivinės)		
Kauno tvirtovės antrasis karinis miestelis (Panemunės kareivinės)	Statyta 1895–1899 m.	Kauno m. sav., Kauno m., Panemunė, Vaidoto g., Plento g. 10, 12, 24.
Kauno trečiasis karinis miestelis (Panemunės kareivinės, Kauno tvirtovės artilerijos kiemas) (Z. Gerulaičio g., Kareivinių g.)		
Kauno trečiasis karinis miestelis (Panemunės kareivinės)	Statyta 1895–1899 m.	Kauno m. sav., Kauno m., Panemunė
Duonos kepykla, kuopos arklidės, vieno bataliono valgykla, maisto produktų sandėlis	Statyta 1895–1899 m.	Kauno m. sav., Kauno m., Panemunė, Z. Gerulaičio g.4, 6
Kareivinės dviem kuopoms	Statyta 1895–1899 m.	Kauno m. sav., Kauno m., Panemunė, prie K. Veverskio ir Kareivinių g. susikirtimo kampo, Kareivinių g. 9.
Gydytojo namas	Statyta 1895–1899 m.	Kauno m. sav., Kauno m., Panemunė, Kareivinių g. 7.
Karininkų namas	Statyta 1895–1899 m.	Kauno m. sav., Kauno m., Panemunė, Kareivinių g. 5, pastatas už Kareivinių g. 20 nr.
Bataliono vado namas	Statyta 1895–1899 m.	Kauno m. sav., Kauno m., Panemunė, pastatas tarp Kareivinių g. 5 ir 6 nr.
Karininkų namo ūkinis pastatas	Statyta 1895–1899 m.	Kauno m. sav., Kauno m., Panemunė, Kareivinių g. 3

Dvejų aukštų pastatas 8 jaunesniesiems karininkams	Statyta 1895–1899 m.	Kauno m. sav., Kauno m., Panemunė, Kareivinių g. 6, 8
Namas 2 batalionų vadams	Statyta 1895–1899 m.	Kauno m. sav., Kauno m., Panemunė, Vaidoto g. 121A
Namas 8 kuopų vadams	Statyta 1895–1899 m.	Kauno m. sav., Kauno m., Panemunė, Kareivinių g. 24
Ledainė (kuopų vadų namo)	Statyta 1895–1899 m.	Kauno m. sav., Kauno m., Panemunė, Kareivinių g. 22 nr.
Ūkinis pastatas (kuopų vadų namo)	Statyta 1895–1899 m.	Kauno m. sav., Kauno m., Panemunė, Kareivinių g. 20 nr.
Kauno ketvirtasis karinis miestelis (Panemunės kareivinės) Kauno m. sav., Kauno m., Panemunė (Kampiškių g., Perlojos g.)		
Kauno ketvirtasis karinis miestelis (Panemunės kareivinės)	Statyta 1895–1899 m.	Kauno m. sav., Kauno m., Panemunė (Kampiškių g., Perlojos g.)
Pirtis, dirbtuvės	Statyta 1895–1899 m.	Kauno m. sav., Kauno m., Panemunė, pastatas stovi priešais Perlojos g. 93 nr. (Dabar karinio dalinio teritorija)
Kareivinės	Statyta 1895–1899 m.	Kauno m. sav., Kauno m., Panemunė, pastatas stovi lygiagrečiai Perlojos g. 93 nr. (Dabar karinio dalinio teritorija), Perlojos g. 19, 27, 29
Kanceliarija ir kuopos vado butas	Statyta 1895–1899 m.	Kauno m. sav., Kauno m., Panemunė, Perlojos g. 89 (Dabar karinio dalinio teritorija)
Anglių sandėlis	Statyta 1895–1899 m.	Kauno m. sav., Kauno m., Panemunė, Perlojos g. 53
Oro balionų lakavimo angaras	Statyta 1895–1899 m.	Kauno m. sav., Kauno m., Panemunė, Perlojos g. 49
Oro balionų sandėlis, dirbtuvės, arsenalas, balandinė	Statyta 1895–1899 m.	Kauno m. sav., Kauno m., Panemunė, Perlojos g. 31
Arklidės	Statyta 1895–1899 m.	Kauno m. sav., Kauno m., Panemunė, Perlojos g. 33
Aukštosios Fredos artilerijos kiemas (Kauno m. sav., Kauno m. Freda, Vilties g. Ž. E. Žilibero g.)		
Tvirtovės artilerijos viršininko ir vadovybės namas (Aukštosios Fredos dvaro rūmai)	Rūmai pastatyti XIX a. pr. XIX a. Antroje nusavinti Kauno tvirtovės reikmėms. Juose gyveno pirmasis Kauno tvirtovės komendantas generolas leitenantas Oskaras Klemas	Kauno m. sav., Kauno m. Freda, Ž. E. Žilibero g. 6
Gyvenamieji namai	Statyta XIX a. pirma pusėje	Kauno m. sav., Kauno m. Freda, Ž. E. Žilibero g. 2, 3, 4; Vilties g. 1, 3, 5
Sandėliai	Statyta XIX a. pirma pusėje	Kauno m. sav., Kauno m. Freda, Ž. E. Žilibero g. 5, 7
MALDOS NAMAI		
Šv. Mykolo Arkangelo Įgulos bažnyčia	Statyta 1891–1895 m.	Kauno m. sav., Kauno m., Nepriklausomybės a. 14
Kauno artilerijos Šv. Sergijaus Radonežiečio (Šv. Trejybės Kauno artilerijos cerkvė)	Statyta 1891 m.	Kauno m. sav., Kauno m., Ž. E. Žilibero g. 8
KAPINĖS		
Kauno Aukštųjų Šančių kapinės	Įkurtos 1891 m.	Kauno m. sav., Kauno m., Ašmenos 1-oji g.
Kauno Žemųjų Šančių kapinės	Įkurtos 1901 m.	Kauno m. sav., Kauno m., A. Juozapavičiaus pr. 20A

Senosios Fredos kapinės	Įkurtos 1880 m.	Kauno m. sav., Kauno m., Ž. E. Žilibero g. 8
ŪKINĖS PASKIRTIES OBJEKTAI		
Aleksoto malūno administracinis pastatas	Statytas 1900 m.	Kauno m. sav., Kauno m., H. O. Minkovskių g. 53
Aleksoto malūno statinių kompleksas	Statyta 1887–1890 m.	Kauno m. sav., Kauno m., H. O. Minkovskių g. 106, 114, 120
INFRASTRUKTŪRA KELIAI		
Julijanavos g. kelio Kaunas – Noreikiškės, Akademijos miestelis atkarpa, I forto ir S. Dariaus ir S. Girėno g.	Tiesta 1882–1889 m.	
Seniavos, titnago, Akacijų, Kreidos, Karkazų, Piliakalnio gatvės, nutiestos tvirtovės geležinkelio trasose: Lazdijų, Šeštokų, Pabrėžos g.	Tiesta 1882–1889 m.	
Lakūnų pl. ir Europos per. atkarpa	Tiesta 1883 – 1889 m.	
Plytinės g.	Tiesta 1883 – 1889 m.	
Bevardis kelias praeinantis Panemunę iš pietryčių supančio šlaito briauna	Tiesta 1883 – 1889 m.	
Vaišvydavos pl., Baterijos pl.	Tiesta 1883 – 1889 m.	
Švenčionėlių g.	Tiesta 1883 – 1889 m.	
Radvilėnų pl.	Tiesta 1883 – 1889 m.	
Slėnio, Archyvo, Aukštaičių, Zanavykų, A. Mackevičiaus g.	Tiesta 1883 – 1889 m.	
Kėdainių, Josvainių g.	Tiesta 1889 – 1900 m.	
Apuolės, Prišmančių, Linkuvos, IX forto, Šilainių pl.		
GELEŽINKELIAI		
Senoji geležinkelio stotis		Kauno m. sav., Kauno m. J. Bakanausko
Tvirtovės geležinkelio linija Ž. Freda – A. Freda su karinės geležinkelio stoties rampa. Geležinkelio linija toliau tęsiasi S. Dariaus ir S. Girėno aerodromo teritorijoje	Tiesta 1889 m.	
VĖLESNIO LAIKOTARPIO OBJEKTAI		
Palemono Narėpų įtvirtinimo linijos statinių kompleksas	Statyta 1916–1917 m.	Kauno m. sav., Kauno m. Ateities pl. 35
KITI OBJEKTAI		
3-iojo Novorosijsko dragūnų pulko Viešpaties atsimainymo cerkvė	Statyta ~1904 m.	Radvilėnų pl. (1a)
Slėptuvė/Blindažas	Statyta ~1913–1915 m.	Kauno m. sav., Kauno m. Freda, (Už pastato Vilties g. 2 kitoje pusėje nuo gatvės)

ŠALTINIAI IR LITERATŪRA

1. Černeckis V., Kauno tvirtovė (1882-1900 m.), *Lietuvos TSR Mokslų akademijos darbai*, A serija, 1967, t. 3 (25);
2. Kulpavičius A., Įgulos bažnyčia, *Lietuvių enciklopedija*, Boston, 1956, t. 8;
3. Lukšionytė-Tolvaišienė N., *Gubernijos laikotarpis Kauno architektūroje*, Kaunas, 2001;
4. Nevardauskienė D., *Aukštosios Panemunės istorija*, Kaunas, 2010;
5. Orlov V., *Kauno tvirtovės istorija 1882–1915*, Kaunas, 2007;
6. Orlov V., Lukšė J., *Kauno tvirtovės atlasas*, Kaunas, 2007;
7. Orlov V., *The atlas of Kaunas fortress*, Kaunas, 2009;
8. Pociūnas A., *Kauno tvirtovės gynyba 1915 metais*, Vilnius, 2008;
9. Steponaitytė N., Kauno tvirtovės projektavimas ir statyba, *Urbanistika ir architektūra*, Vilnius, 2001, t. 15, Nr. 3;
10. Veliutė I., *Kauno tvirtovės istorinis bei architektūrinis paveldas ir jo animavimo galimybės*, Kaunas, 2012;
11. Яковлев В., *Крепость Ковна. 1882–1915 г. г.*, Москва, 1934.